

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_B_PD_2.SADA_23

Název klíčové aktivity: I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Označení v TK: EU-I/2B-PD-2.sada-č.23

Autor: Mgr. Petr Drkal

Datum vytvoření: březen 2013

Název DUM: Svět ve 2. polovině 19. století

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Dějepis

Ročník: 8.

Druh učebního materiálu: prezentace

Klíčová slova: tržní hospodářství, dělnické hnutí, hospodářská krize, Marx, Mendělejev, Nobel, Darwin, realismus, impresionismus

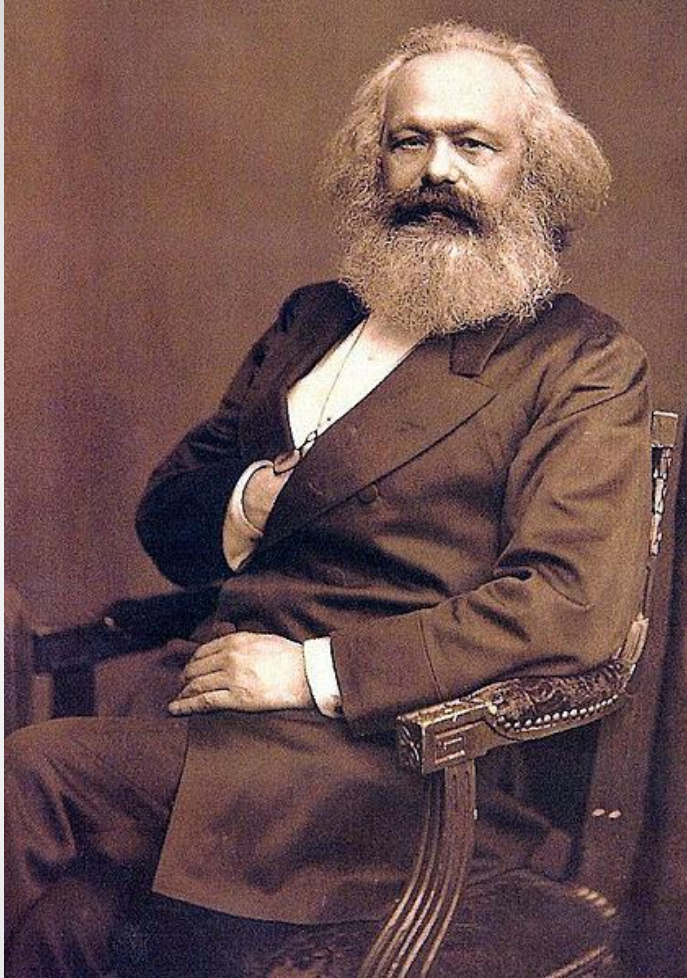
Anotace: Žáci v této hodině pracují pod vedením učitele, který má k prezentaci výklad nového učiva. Seznamují se změnami ve společnosti 2. poloviny 19. století, dělnickým hnutím, novinkami vědy a techniky, uměleckými slohy. Na konci prezentace odpoví na kontrolní otázky.

Svět ve 2. polovině 19. století

- V Evropě a USA byla dokončována průmyslová revoluce
- Prosadila se **volná soutěž v podnikání a tržní hospodářství**
- Nejdůležitějším odvětvím **těžký průmysl** (hutnictví) = výroba železa a oceli (vysoké pece, koks) pro strojírenství, stavebnictví a dopravu
- **Železniční** = dobudování železniční sítě do současné podoby
- **Lodní** = paroplavba, budování průplavů (1869 Suez)
- **Silniční** = asfaltová silnice (1849), jízdní kola
- **Zemědělství** = průmyslová výroba zemědělských strojů a nářadí, využití poznatků chemie a biologie

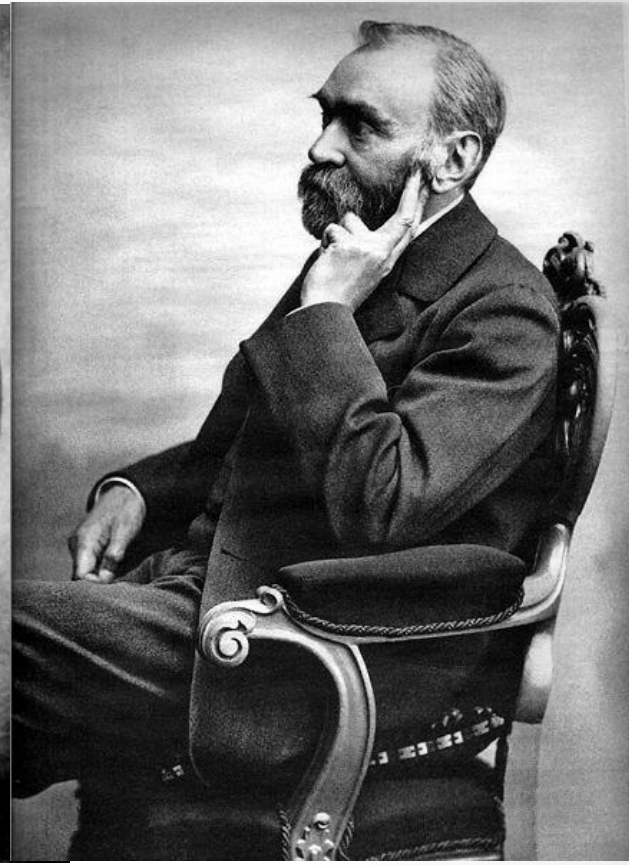
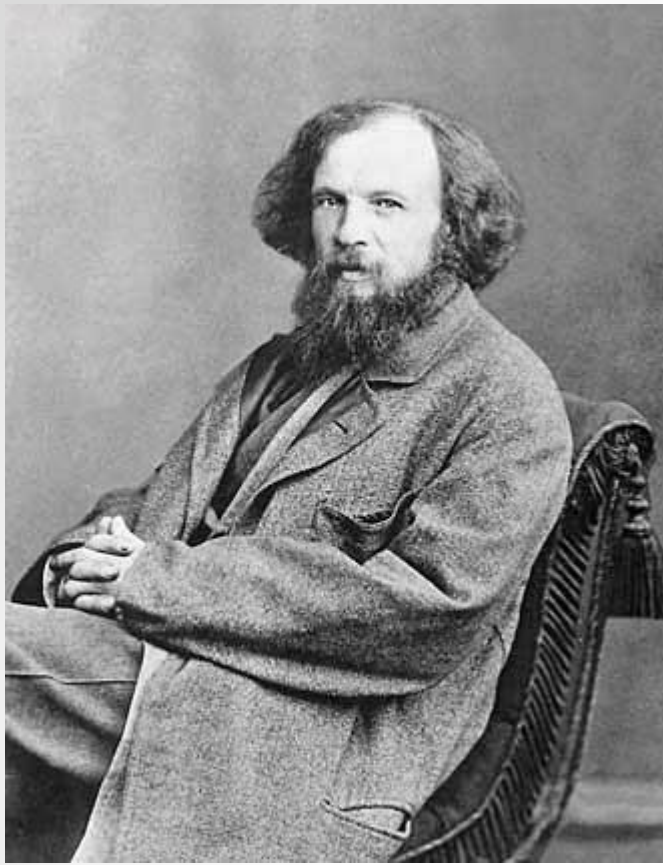
Velocipèdy z roku 1887

Karel Marx

- Zvyšování pracovního výkonu zaváděním dokonalejších strojů, lepší organizací práce, zkracování pracovní doby, kvalifikování dělníci
- **Krize z nadvýroby** = více zboží než si lidé mohou koupit (v Anglii 1825, ve světě 1857 a 1873)
- Organizované dělnické hnutí = požadavky na zlepšení těžkých životních podmínek
- **Karel Marx** = německý filozof, dílo např. Komunistický manifest, Kapitál
- Založení **Mezinárodního dělnického sdružení** = I. internacionála (1864 v Londýně)
- R. 1869 založena první **Sociálně demokratická strana**

- Nové poznatky v medicíně a zlepšení hygieny vedly k rychlému růstu počtu obyvatel (zastavení epidemií, vodovody, kanalizace, ...)
- **Vzdělávání** = prodloužení povinné školní docházky, odborné školy, spolky, noviny a časopisy, knihovny a čítárny
- **Věda a technika** = vynález dynama a zavádění elektriny, šicí stroj (Singer), psací stroj (Remington), pneumatiky, tiskařská rotačka, těžba nafty (1859), železobeton, elektrický vaříč, opakovací pušky a kulomety (1861), chladírny, pásové linky na jatkách (1865), ...
- **Chemie a chemický průmysl** = výroba materiálů nahrazujících přírodní látky (barvy, hnojiva, anestetika, ...)

- **Dmitrij Ivanovič Mendělejev** = periodická soustava prvků (1869)
- **Alfred Nobel** = dynamit (1867)
- **Charles Darwin** = evoluční teorie, O původu druhů (1859)

Stavitelství

- Nové materiály, např. litina, ocel, beton, železobeton, sklo
- Stavby mostů, továrních hal, nádraží, tržnic, výstavních paláců
- Bourání hradeb, rozšiřování ulic, honosné stavby (muzea, radnice, parlamenty, divadla, ...)
- Napodobování **historických slohů** = gotika, renesance, baroko, klasicismus

*Nádraží
Praha -
Těšnov*

Světová výstava Londýn 1851

*Výstavní budova Crystal
Palace a interiéry výstavy*

Umění

- **kritický realismus** (zobrazení skutečnosti, současnosti, život obyčejných lidí)
- **impresionismus** (zachycení dojmu z místa a jeho atmosféry)
- **Malířství** = Jean Francois Millet, Gustav Courbet, Vincent van Gogh, Claude Monet, Paul Gauguin, Edgar Degas, ...
- **Literatura** = Honore de Balzac, Charles Dickens, Nikolaj Vasiljevič Gogol, Lev Nikolajevič Tolstoj, Fjodor Michajlovič Dostojevskij
- **Hudba** = Richard Wagner, Giuseppe Verdi, Claude Debussy, Maurice Ravel

J. F. Millet: Sběračky klasů

V. van Gogh: Hvězdná noc nad Rhônou

Otázky a úkoly:

1. Vysvětli pojmy: volná soutěž v podnikání a tržní hospodářství.
2. Jak se změnila organizace práce, jaké důsledky mělo zvýšení výroby?
3. O co se snažilo dělnické hnutí?
4. Jaké novinky přinesla 2. polovina 19.století?
5. Čím se zabývali Mendělejev, Nobel a Darwin?
6. Proč se uskutečnila Světová výstava v Londýně?
7. Jaké umělecké slohy se prosadily, čím se lišily?

Literatura:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Dějepis 8 pro ZŠ a VG UČ.* Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-558-4

Obrázky:

Velocipédy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Velocipedes.png>

K. Marx. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karl_Marx_001.jpg

Mendělejev. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15]. Dostupné z:

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:1861. %D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%82 %D0%94.%D0%98. %D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B5%D0%B2%D0%B0.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:1861._%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%82_%D0%94.%D0%98._%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B5%D0%B2%D0%B0.jpg)

Nobel. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:AlfredNobel_adjusted.jpg

Darwin. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Charles_Darwin_aged_51.jpg

Nádraží. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Tesnov.jpg>

Budova Crystal Palece. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Crystal_Palace_from_the_northeast_from_Dickinson%27s_Comprehensive_Pictures_of_the_Great_Exhibition_of_1851._1854.jpg

Světová výstava. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15].

Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Crystal_Palace_-_interior.jpg

Interiér Crystal Palace. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15].

Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Crystal_Palace_interior.jpg

Sběračky klasů. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15].

Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Millet_Gleaners.jpg

Hvězdná noc. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-15].

Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Starry_Night_Over_the_Rhone.jpg